

M.A. (Part-II) Examination
SANSKRIT
Paper-II
(Natyashastra & Natak)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 100

सूचना :- उत्तराणि लघ्वीकृतभाषयैव लिखत ।
 (दशरूपकम्)

1. करिकात्रयं स्पष्टीकृतम् : 15
 - (1) अवस्थानुकृतिर्नाट्यं रूपं दृश्यतद्येच्यते ।
रूपकं तत्तत्तनारोभात् दशधैव रसाश्रयम् ।।
 - (2) विशेषादभिमुख्येन चरन्तो व्यभिचारिणः ।
स्थाधिन्धुन्मन्निर्मग्नाः कल्लोला इव वारिधौ ।।
 - (3) विशोका सात्वती सत्वशौर्यत्यागदयार्जवैः ।
संलापेत्थपकावस्थां साङ्घात्यः परिवर्तकः ।।
 - (4) प्रकृतित्वाद्यन्वेषा भूयो रसपरिग्रहात् ।
सम्पूर्णलक्षणत्वञ्च पूर्वं नाटकमुच्यते ।।
 - (5) लक्ष्यलक्ष्यतयोद्भेदस्तस्य प्रतिमुख भवेत् ।
बिन्दुत्रयतन्तुगतदङ्ग्यान्वयं त्रयोदशः ।।
2. (अ) टिप्पणीत्रयं लिखत 15
 - (1) अर्थपक्षेपः ।
 - (2) भारतीवृत्तिः ।
 - (3) अष्टनायिकाः ।
 - (4) शृङ्गारभेदाः ।
 - (5) नायकस्य सात्विकगुणः ।

3. (अ) त्रयोविंशतिः च विंशतिः सुकृतम् ।

10

अथवा

अथवा सुकृतम् विंशतिः ।

(तादृशान्तरम्)

3. (अ) त्रयोविंशत्यं विंशत्यं सुकृतम् ।

10

(1) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।
त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

(2) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।
त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

(3) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।
त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

(अ) त्रयोविंशत्यं सुकृतम्

10

(1) त्रयोविंशत्यं

(2) त्रयोविंशत्यं सुकृतम्

(3) त्रयोविंशत्यं सुकृतम्

(4) त्रयोविंशत्यं सुकृतम्

(उत्तररामचरितम्)

4. (अ) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

15

(1) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।
त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

(2) त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

त्रयोविंशत्यं सुकृतम् । त्रयोविंशत्यं सुकृतम् ।

- (3) स्मिन्धश्चामः क्वचिदपरतो भीषयाभीषदः ।
स्थाने स्थाने मुखरकुक्षुभो जङ्घुतैर्निर्झरयन् ।।
एते तीर्थश्चनगिरिस्त्रिद्वर्तकान्तारगिरिश्च ।
संवृष्यन्ते परिधितभुवो दण्डकारण्य भगाः ।।
- (4) लार्शः पुरापरिवितो नित्यं स एव ।
सजीवन्तश्च मनसः परितोऽथगज्व ।
संतापजां सन्दिग्धः परिहृत्य नृचर्चा-
मानन्दमेव जडत्वं पुनरात्मनोति ।।
- (5) व्यतिषजति यदार्थानान्तरः कौप्रमि हेतुः ।
न खलु बहिलमधीन्प्रीत्यः संश्रयन्ते ।
विकसन्ति हि पतद्गस्त्योदये पुष्पवरीजं ।
ब्रूवन्ति च हिमरश्मिबुद्गते यन्त्रकान्तः ।।

(ब) वाच्यद्वयस्य सप्तदर्भस्पर्शटीकरणं कुतः ।

10

- (1) सता केतामि कार्येण लोकस्याराधनं व्रतम् ।
(2) सप्तसङ्गजनि निधनान्धनि तारयन्ति ।
(3) ऋष्यद्भ्यो ब्रह्मिभिरि निर्घृणः क्षिप्रमि ।
(4) अन्तःकरणतत्त्वस्य दम्पत्योः स्नेहसंश्रयात् ।

5. दिव्यापीत्रयं लिखतः ।

15

- (1) छान्दोग्य ।
(2) कुमारव्रत्यभिज्ञानम् ।
(3) जृम्भकसूत्राणि ।
(4) जनकसुता ।

अथवा

‘एको रसः कश्चि एव !’ इत्येवान् उक्तिं स्पष्टीकृत

